"Ilomielin valmiina palvelemaan, kun kutsuvi syntymämaani"

Rakas Pikkulotta

Katselen kuvaa, jonka sinäkin, ystäväni, näet tämän lehtesi yläotsikossa. Se kuva tuntuu niin läheiseltä ja lämmittävältä. Kuvittelen noiden kahden pikkulotan takana seisovan kaksikymmentätuhatta harmaapukuista tyttöä, jotka suuntaavat katseensa yhteiseen tunnusmerkkiimme ja lausuvat vakuuttavasti:

»Ilomielin valmiina palvelemaan, kun kutsuvi syntymämaani.»

Pikkulotta! Katsele vielä oman lehtesi otsikkoa. Siinähän on nuori koivunvirpi, kevään suloinen tunnus. Sinäkin olet keskuudessamme kevään ja toivojemme pikkulotta. Me vanhemmat lotat katsomme sinuun luottaen, että sinä teet ja toteutat sen, mikä meiltä jää suorittamatta sekä jatkat isänmaamme vapauden turvaamistyötä vielä sittenkin, kun olet kasvanut ohi lapsuutesi ja tullut täyskasvuiseksi.

Tämä pieni lehti, joka nyt tulee sinua tervehtimään, on oleva yhdyssiteenä välillämme. Se lähestyy sinua ystävänä ja opastajana. Se tahtoo auttaa sinua ymmärtämään niitä kysymyksiä, joita et vielä itse kykene ratkaisemaan. Sinähän tahdot oppia rakastamaan Jumalaa sekä palvelemaan kotiasi ja isänmaatasi. Me tahdomme auttaa sinua, pieni siskomme, sillä Jumala, koti ja isänmaa ovat meille yhteisiä.

Suokoon Jumala, että sydämesi olisi aina avoin ja mielesi altis, kun »kutsuvi syntymämaasi».

Sinua, rakas pikkulotta, tervehtii

Fanni Luukkonen.

N:o 1 - 1938
NÄYTENUMERO

Pikkulotta

Kuvittelen, että istut tässä lähelläni. Näen nuoret raikkaat kasvosi, kirkkaan katseesi. Katselemme ikkunastani Suomen kevättaivasta. Se kaartuu tänään ihmeellisen sinisenä, aurinkovälkkeisenä keväthankiemme yllä.

Näetkö, tuolla hulmuaa siniristilippu kevättuulessa?

On juhla tänään — yksi monista 20-vuotismuistojuhlista. Olet kyllin vanha käsittääksesi, mitä kansallisen elämämme kalleimpia arvoja on kiteytyneenä tämän kevään muistoihin. — Näen silmiesi syttyvän, vaistoan, mitä mielessäsi liikkuu.

Pikkulotta, sinä ja sinun sukupolvesi, te olette syntyneet ja kasvaneet vapaassa Suomessa. Niin kauas kuin muistisi kantaa, olet nähnyt siniristilipun hulmuavan juhlapäivinä päittemme yllä. Olet koko nuoren sydämesi hehkulla sille laulanut ja laulaessasi tuntenut, miten ihmeellinen, pyhä *jokin* on mieltäsi liikuttanut — Isänmaa on silloin lähestynyt sydäntäsi. Ja sinä olet tuntenut valan velvoituksen tarkoittavan juuri sinua itseäsi laulaessasi:

»Siniristilippumme, sulle käsin vannomme, sydämin:
Sinun puolestas elää ja kuolla on halumme korkehin.»

Sinäkin olet seisonut sankarihaudoilla ja kaivannut veljeä, sukulaista. Olet silloin aavistanut, miten kalliin lunnain siniristilippumme — vapaan, itsenäisen valtion merkki ja tunnus — on lunastettu. Polvi polvelta on ne lunnaat maksettu — viimeksi 20 vuotta sitten. Tiedät, että isät ja veljet koulupoikia myöten astuivat riveihin, ja äidit ja tyttäret seurasivat heitä uljaasti tulilinjoille tai rintaman takana suorittivat asevelvollisuuttaan varustöissä, muonituksessa ja haavoittuneiden hoidossa. Samoin ovat Suomen naiset aina kautta aikain suorittaneet osuutensa isänmaan puolustuksessa sekä keskellä sodan vaaroja että rauhan rakentavassa työssä. Se on esiäitiemme — historian lottien — velvoittava testamentti meille ja meidän jälkeemme tulevien vuosisatain sukupolville.

Vuodet vierivät. Pian on meidän aikamme ohi — meidän ensi polven järjestyneiden lottien, jotka saimme ilon elää mukana Suomen ensimmäisen itsenäisyyspäivän sekä vapaussotakevään 1918, saimme nähdä ja kokea sen, mistä olimme uneksineet lapsuutemme Maamme kirjan ja Vänrikin tarinain ääressä. — Kun siniristilippumme kerran hulmuavat vapaussodan puolivuosisataisjuhlassa — silloin on meidän tilallamme kokonaan uusi sukupolvi — *Sinun* sukupolvesi, pikku lotta. Teidän on kerran vastattava lottatyön jatkamisesta, sen viemisestä eteenpäin uusiin tuntemattomiin kohtaloihin, uusiin voittoihin.

Kätesi tänne, pikku lotta. Tiedän sanomattasikin, että tahdot vastata paikastasi tulevaisuuden lottarintamassa, kuten sinun tuleekin isänmaasi kelpo tyttärenä.

Mutta sinun on valmennuttava siihen, kasvettava suuren tehtäväsi tasalle. Se valmennustyö on rauhan aikana suoritettavaa isänmaan puolustusta. Ilman sitä olemme neuvottomia ja avuttomia silloin, kun myrsky lähestyy rantojamme ja kuulemme jo ilmassa sen uhkaavat siivenlyönnit.

Ja sinun, pikku lotta, on tuotava lottarintamaan koko oma ikäluokkasi, monta avuliasta kättä, monta vikkelää jalkaparia yhteisen suuren kodin asiaa palvelemaan. Sinä ja sinun toverisi — te olette isänmaan nuori toivo, sen tulevaisuuden aamuvartio. Teihin me vanhemmat lotat kiinnitämme katseemme ajatellen:

»Hän on sen tekevä.»

Lotta.

VALKEAT ARKUT

(MUISTELMA 20 VUODEN TAKAA)

He seisoivat siinä suuren sillan kaidepuuhun nojaten, nuo kaksi pakolaista: äiti ja kolmevuotias Riitta. Maaliskuinen aurinko oli lämmittänyt tavallista enemmän, se oli sulattanut paikka paikoin lumen jo liriseviksi kevätpuroiksi.

Riitta katseli avuttomana kastuneita tallukoitaan.

»Äiti, onko Riitan sievät uudet kengät kotona tallella?»

»En tiedä lapseni, mitä siellä on, ei kukaan ole tullut meidän jälkeemme sieltä.»

»Mutta onhan Riitan koti sentään siellä ja Riitan nuket Matti ja Kaisa ja kaikki, sano äiti, ovathan?»

»Kyllä kai ne ovat», lohdutti äiti.

»Äiti, äiti nyt he taas tulevat», huudahti Riitta. Hän puristi pienet kätensä ristiin ja seisoi niin hiljaa kun vain osasi.

Etäältä rupesi kuulumaan surumarssin sävel.

Kohta näkyi soittokunta. Ja sitten seurasi monta valkoista arkkua.

»Äiti, Riitta on surullinen, Riittaa itkettää, äiti, Riitalla on ikävä.»

Äiti vain taputti hiljaa, rauhoittavasti pientä tyttöään, hänkin oli surullinen.

Monen monta kertaa olivat he seuranneet valkoisten arkkujen saattoa läpi pitäjän. He eivät kuitenkaan voineet siihen tottua. Joka kerta olivat kyyneleet valahtaneet kummankin poskipäille.

»Äiti, Riitta rakastaa tuota hyvää surullista isää, Riitta tahtoisi sitä tapua, ettei se olisi noin surullinen ja pää alas päin. Onko se kaikkien valkoisten isä, noiden, jotka nyt muuttuvat enkeleiksi?»

»Ei lapseni, se on suuri sotaherra eversti. Kun isona luet Suomen vapaussodan historiaa, näet siellä mainittavan ehkä kenraali Vilkaman, hän tuossa saattaa pitäjän rajalle Suomen hyviä poikia, joita kuljetetaan kotiseudulle kummun alle nukkumaan.»

»Väsyikö ne niin sodassa, että Jumala muutti ne enkeleiksi? Ovatko ne jo ajaneet pois ne pahat miehet, jotka ajoivat meidät karkuun ja lupasivat tehdä pahaa isälle ja saivat äidin itkemään?»

»Kyllä kai ne ovat ajaneet ne pois.»

»Mutta Riittahan haluaa kiittää tuota kilttiä »evestiä» ja Riitta haluaa viedä valkoisten arkkujen kummuille kukkia, saahan Riitta viedä sitten joskus?»

»Kyllä Riitta saa.»

Äiti ja Riitta astuivat hiljaa saattueen mukana, niin he olivat tehneet joka kerta. Äidin täytyi oikein hymyillä huomatessaan kuinka Riitta koetti kävellä niinkuin hyvä »evesti», yhtä rauhallisin askelin ja juuri samanverran kumarassa. Kun he erosivat saattueesta niiasi Riitta aina syvään ja hartaasti »evestille», joka ei luonnollisesti huomannut pientä Riittaa eikä syvää niiausta.

»Äiti, saako Riittakin joskus valkoisen arkun, vaikkei Riitta kuollutkaan sodassa?», kyselee pikku tyttönen edelleen.

Äiti suuteli pienoistaan otsalle, eikä vastannut mitään.

»Riittakin tahtoisi kuolla isänmaan puolesta, niin että soittokunta kulkisi edellä ja eversti perässä. Mitä tarkoittaa isänmaa, äiti?»

»Armaani, ethän sinä vielä kaikkea ymmärrä», juttelee äiti, »isänmaa on tämä ihana maa, jossa sinun äitisi ja isäsi ovat kasvaneet, isovanhempasi ovat eläneet. Tämä, missä sinä paraillaan leikit onnelliset leikkisi ja missä sinä kerran toivot isoksi kasvaneena tekeväsi työtä ja olevasi hyvä ja onnellinen ihminen.»

»Eiväthän ne miehet, joilla oli punainen nauha käsivarressa ja jotka repivät isän laatikot auki, eiväthän ne koskaan tule tänne Jämsään?»

»Eivät suinkaan tule», äiti rauhoittaa.

Viikot vierivät. Riitta pääsi eräänä kauniina kevätpäivänä omaan kotiin, josta kyllä oli Matti ja Kaisa ja paljon muutakin kadonnut.

Valkoisten arkkujen saattue oli pikku Riitan mieleen jäänyt häipymättömäksi kuvaksi.

Pitkin kevättä hän sitoi seppeleitä lähettääkseen kauas valkoisten arkkujen kummuille.

Eikä kulunut vuottakaan, ennenkuin pikku Riitta itse kätkettiin valkoisessa arkussa isänmaan poveen.

H. S.

Pensarin leirillä kesäk. 1937.

Rakas Äiti!

Ota vastaan reipas leiriläisen tervehdys. Tuokoon se Sinulle tuulahduksen suolaisena puhaltavasta merituulesta, aaltojen kohisevasta rytmistä, ylväänä hulmuavasta siniristilipusta ja pikkulotista, jotka milloin laulaen ja riemuiten kokoontuvat leikkeihin ja retkille, milloin taas kokoontuen vakavoituneena kuuntelemaan johtajansa ja opettajiensa luentoja ja neuvoja.

Olit hieman huolissasi, kun lähdin. Turhaapa on huolesi. Meistä pidetään täällä mahdollisimman hyvää huolta. Huoneet, joissa nukumme, ovat tilavat. Kaksikerroksiset vuoteet tiukasti, yhtäviivaisesti laitettuine huopineen ja lakanoineen antavat oikean reippaan leiritunnun. Huolehtivat johtajamme ja sairaanhoitajamme sekä mainiot kokkimme takaavat sen.

Aamuisin soi vääpelimme pilli klo ½ 8. Vinhaa vauhtia ylös vuoteista, uimapuvut päälle ja ulos aamuvoimisteluun. Kylmä hiipii pitkin jäseniä ulos tullessa, mutta sitten kun voimistelemme kääpiöinä ja kissoina ja jalkailijoina alkaa kyllä veri kiertää ja hei vain, kun syöksymme voimistelun jälkeen uimaan. Tosin on vääpelimme mielestäni oikea hirmuvaltias, kun panee meidät huitomaan, vaikka jäsenemme eilisistäkin liikkeistä ovat aivan kankeat ja hellät. Näkisitpä vain meidät kumartuessamme aterian jälkeen lautasiamme huuhtomaan. Varovasti, hyvin varovasti kyykistytään rannalle ja vain ähkien siitä ylös pääsee.

Kaikista kauhein tehtävä on minusta vuoteenlaitto. Kyllä saa sihdata ja laittaa toisenkin kerran ennenkuin vuode on »nuorasuora». Se kääntyy milloin mitenkin päin, eikä ankaralla silmällä katsottuna kelpaisi minnekään, mutta onneksi Johtomme kohtelee meitä lempeästi tässä suhteessa.

Ruoka häviää ilmiömäisellä nopeudella lautasilta ja se kotona halveksittu kaurapuurokin tekee hyvin kauppansa. Luennot, leikit ja reipas toiminta vaihtelevat ja aina vääpelimme pillin kuullessamme riviin kiiruhdamme reippaasti, laulun tahdissa marssien kuljemme luentosaleihimme.

Jos haluaisit tietää, mistä pidän eniten, olisi minun hieman vaikea vastata. Pidän luennoista, pidän kaikesta muustakin. Kuitenkin pidän kaikista eniten lipun nosto- ja laskuhetkistä. Kokoonnuttuamme lippumme ympärille aamulla auringon säteillessä korkealla taivaalla on uljasta nähdä siniristilippumme kohoavan ylös korkealle salkoon. Vapaana se siellä hulmuaa ylväänä, hohtavana. Tuolla kimaltelee sininen meri auringon säteilyssä, ympärillä humisevat puut, lintujen iloinen viserrys kaikuu ja kaiken yllä on korkea, sininen taivas.

Kurkkuun nousee pala, vaistomaisesti liittyvät kädet ristiin ja sydämen pohjasta kohoaa: Jumalani, suojaa kaunista isänmaatamme. Anna meille voimaa sen edestä elää.

Voi hyvin, äiti rakas.

Tyttäresi.

Pieni kehoitus Pikkulotille

Sinä pieni pikkulotta
ano Jumalalta
menestystä elämälles
voimaa pieneen Suomeen.
Pyydä vielä kuuliaisuus
hyvän tahdon lahja
Herraltasi, Jumalalta,
hän ne sulle suopi.

Sinä olet Suomen onni
Suomen tulevaisuus.
Rakasta siis kotiasi
köyhää Suomeasi.
Astu siis sä Herran tiellä
lujasti ja varmaan.
Älä eksy Herran tieltä
älä Jumalastas.

Tämän pienen kehoituksen
tahdon sulle antaa.
Kai sen muistat ainiaasti
myöhään sekä varhain.
Toivon vielä menestystä
elämäsi tielle.
Älä eksy Herran tieltä
älä Jumalastas.

Sirkka Poikolainen.
11 vuotias

Miten Honkalan Helka sai kompassin?

Tunnetko Honkalan Helkaa? Et? No, nyt opit tuntemaan hänet oikein hyvin.

Hän oli pieni, kirkassilmäinen tytöntyllerö, joka kävi Korpikylän kansakoulun kolmatta vuosiluokkaa, tai toisin sanoen oli yläkoulun ensimmäisellä. Hän oli hyvin köyhän kodin lapsi. Monta kertaa syyssateisina päivinä oli hän saanut saapastella viiden kilometrin koulutaipaleensa isän suurissa, usein vuotavissa saappaissa. Matkasta oli suurin osa suota, joka monasti muistutti järveä. Järvenä olivat tällaisen taipaleen jälkeen Helkan lainakengätkin, niin järvenä, että kun Helka asteli koulun eteiseen, kuului vain saappaista: »Molskis, molskis, litsis, lätsis.» Samantapainen oli Helkan muukin asu: äidin vanhasta, moneen kertaan paikatusta hameesta oli kyhätty puvun tapainen. Kretonkia se oli. Ja se sai vastata lämpimästä kovimpienkin pakkasten aikoina. Oli toki ulkona oltaessa veljen vanha, vuoriton takinrepale lisänä. Tunnollinen oli Helka koulutöissään, siitä ei kukaan voinut muuta sanoa. Mutta eräs vika oli Helkassakin.

Katsos, Helkan vieruskumppani oli Sirkka Kallioaho, kylän rikkaan kauppiaan tytär, jonka pieninkin oikku kotona täytettiin. Siellä hänellä oli monia kymmeniä leikkikaluja, nukkeja toinen toistaan hienompia, ja on itsestään selvää, että Sirkan vaatetus oli — ainakin Helkan rinnalla — aivan loistelias. Hänellä oli talvella paksu takki, turkislakki ja lämpimät porokengät. Syksyisin käytti hän sadetakkia ja upokkaita. Usein Helka monien muitten tyttöjen kanssa katseli kadehtien Sirkan vaatetusta. Tahtomattaankin tuli hän verranneeksi sitä omaansa. Helka ei aavistanutkaan, että hänessä alkoi kyteä k a t e u d e n siemen.

Eikä ollut paremmin Sirkankaan laita. Helka oli näes luokkansa priimus. Kysyttiinpä mitä tahansa, niin aina oli Helkan käsi viittaamassa. Sirkka ei liioin loistanut viisaudellaan, eikä ahkeruudellaankaan. Opettaja oli monasti vihjaillut siihen suuntaan, että Sirkka saisi keväällä odottaa luokalle jäämistä, ellei... Sirkkahan se oli toisten kateellisten kanssa antanut Helkalle lisänimen »Priimuslätsis». Tai joskus kutsui Sirkka häntä »Vesipriimukseksi».

Kyllä Helka nieleskeli monasti katkeria kyyneliä itsekseen ja vannoi lujasti kostavansa kerran jollain sopivalla tavalla. Kun Sirkka joskus kovan päänsä ja laiskuutensa ahdistamana yritti kopioida laskuja Helkan vihkosta, niin hän oikein julmistuneena tempasi vihkonsa pois ja sanoi, mitä suuttunut kulloinkin tapaa sanoa.

Kumpikin olivat liittyneet syksyllä pikkulottiin. Voi, miten hauskaa se oli Helkastakin. Ei haitannut pitkä, vesinen matkakaan, ei pimeys eikä vaatetuksen vähyys. Pisti kyllä joskus vihaksi, kun Sirkka irvisteli: »Jokos Vesipriimus saapuu?» Tai, kun suunnistauduttiin, saattoi Sirkka tulla kompasseineen Helkan lähettyville ja sitten äkkiä huudahtaa: »Hei tytöt, ei minun kompassini toimi, kun on rautaa lähellä.» (Priimus näes, priimuskeittiössähän on rautaa.)

Niin, suunnistautuminen ja kompassi! Sirkka oli siinäkin edellä. Hänellä oli oikein o m a k o m p a s s i, karttalaukku ja golffarit. Vähät välitti Helka kengistä ja vaatteista, mutta kompassi, k o m p a s s i, se oli jotain. Saadapa kerran sellainen aivan ikiomaksi! Mutta eihän köyhän sellaista kannattanut ajatellakaan, kun kuuluivat maksavan yli 80 markkaa.

Kerran sitten kokouksessa puhui johtaja lottahengestä, siitä, miten lotat, pienetkin, ovat sisaria keskenään. Sanoi, ettei saa tulla kysymykseenkään jako rikkaisiin ja köyhiin, ylhäisiin ja alhaisiin. Ovathan kaikki lotat kuitenkin samanlaisia Jumalan ja isänmaan edessä. Puhui siitä, miten sana »kateus» pitäisi olla pikkulottienkin kesken aivan tuntematon, ja sen sijaan sana »avuliaisuus» olla keskeisimpänä. Puhui hän paljosta muustakin, mutta Helkan mieltä polttelivat kuin tulikipinät sanat »kateus» ja »avuliaisuus». Toisella korvallaan vain Helka kuuli johtajan mainitsevan jotain sen tapaista, että nyt hän järjestää kompassin palkinnoksi sellaiselle, joka piakkoin pidettävässä suunnistautumiskilpailussa osaisi parhaiten suunnistautua.

Seuraava yö Helkalla oli hyvin levoton. Hän vain kieriskeli vuoteellaan nähden kummallisia unia. Avuliaisuus ajoi iso varsiluuta kädessään takaa Kateutta, joka yritti paeta parhaansa mukaan kaatuen ja nousten. Yrittipä joskus kääntyä takaisinkin, mutta silloin sujahti Avuliaisuuden varsiluuta Kateuden selkään. »Lyö, lyö, aja, aja», karjui Helka niin, että äidin täytyi ottaa tuli ja katsoa, houriiko Helka kuumeisena. Ja aamulla teki

Helka lujan päätöksen: hän tekee kaikkensa voittaakseen kateutensa ja ollakseen avulias. Ellei hän tässä onnistu, on hän liian huono lotaksi.

Koitti sitten suunnistautumisen kilpailupäivä. Kaikki olivat hermostuneen ja jännittyneen mielialan vallassa, Helkakin. Tytöt laitettiin yksitellen maastoon, kartta ja kompassi seuranaan. Sirkka joutui lähtemään viidentenä, Helka seitsemäntenä ja viimeisenä, sillä heidän ryhmässään oli vain seitsemän tyttöä.

Matka kulki aluksi liejuista polkua erään niittyaidan kulmaukseen, jossa piti ottaa uusi, määrätty lukema. Helka otti suunnan. Tuonne metsää kohti se näytti. Mutta sinne suuntaan näkyivät vain yhdet ainoat jäljet. Viisi tyttöä oli kääntynyt toisaanne. Otettuaan suunnan uudelleen varmistui Helka, että hän oli oikeassa ja läksi juoksemaan kohti ensimmäistä tähtäyspistettään, josta taas jatkoi matkaansa täyttä vauhtia.

Äkkiä hän pysähtyi. Mitä? Huutoa? Valitusta? Se oli Sirkan ääni. Oli varmasti. Helka katsoi kompassiin, jonka suuntonuoli tuntui kuiskaavan: »Suunnista oikein, Helka.» Sirkka oli varmasti joutunut jonkin tapaturman uhriksi. Ääni tuntui tulevan kartassa näkyvän kalliorinteen luota. Ehkä oli Sirkka pudonnut? Nyt, nyt olisi sopiva tilaisuus kostaa, tulla voittajana maaliin ja saada k o m p a s s i. Kiertäisi vain tuon äänen, kallion tältä puolen... Sopisi toisille sanoa, ettei kuullutkaan mitään.

Mutta suuntonuoli! Taas se kuiskasi. Ja aivan kuin olisi kuulunut johtajan ääni, että kateus pitää olla tuntematon ja avuliaisuus...

Nyt tiesi Helka, mitä oli tehtävä. Kiireesti juoksi hän ääntä kohti. Aivan oikein. Siellä makasi Sirkka kalliojyrkänteen alla. Jalka oli pahasti nyrjähtänyt.

»Sinäkö, Helka, tulet minua auttamaan? Missä toiset?» Sirkka kysyi nähtyään Helkan.

»Menneet harhaan. Nouse, tuen sinua. Ehkä voit kävellä maaliin.» Helka koetti auttaa Sirkkaa ylös.

»Mutta sinähän menetät kompassin. Voittaisit sen nyt varmasti», Sirkka sanoi.

»Me menemme yhdessä perille, sillä yhtä oikein olet sinäkin suunnistanut», Helkan ääni oli päättävä.

Onneksi oli pikkulottia opetettu tukemaan ja auttamaan sairaita. Siksi se kävikin Helkalta tottuneesti. Varsinkin, kun läheisestä purosta saatiin kylmää vettä ja Helkan nenäliinasta kääre, oli paljon voitettu.

Pari tyttöä oli huomannut erheensä. Palattuaan aidan kulmaukseen ottivat uuden suunnan ja pian saavuttivat Sirkan ja Helkan. Mutta ei heillä ollut aikaa pysähtyä. Kompassi oli saatava.

Kaikki, eksyneetkin, olivat jo perillä, kun Sirkka ja Helka sinne tulla nilkuttivat. Sirkka sai uuden kääreen jalkaansa ja maaten odotti palkinnon jakoa. Mutta sitä ennen hän tahtoi puhutella johtajaa kahden kesken.

Kovasti menivät tytöt vakaviksi, kun johtaja sanoi: »Tämä kompassi annetaan, kuten puhe oli, parhaalle suunnistautujalle. Totta, että Esteri ja Aino olivat maalissa ennen muita, mutta silti he eivät saa kompassia. Sen saa Helka, joka suunnistautui oikein kahdessakin mielessä. Ensiksikin: hän olisi ollut todella perillä ennen muita. Mutta toiseksi: te tiedätte, että Sirkan ja Helkan välit eivät ole olleet kuten pitäisi. Nyt Helka suunnistautui oikein, voittaen kateuden oli avulias vihamiehelleen. Ja Sirkka, jolle kompassi olisi ilman tapaturmaa ehkä myöskin voinut tulla, sanoi minulle, että Helka on todellinen pikkulotta, joka ansaitsee kompassin. Ellei hän saa palkintokompassia, antaa Sirkka omansa. Mutta nyt hän saa tämän. Onko oikein, tytöt?»

»Oikein, oikein!» huusivat tytöt yhdestä suusta.

Silmät ilosta loistaen meni Helka hakemaan kompassiaan. Sisäinen tyydytys aivan pursui hänestä. Liikutettuna juoksi hän Sirkan luo, puristi hänen kättään sanoen:

»Kiitos, Sirkka. Tästä lähtien olemme ystäviä ja suunnistaudumme oikein aina.»

»Niin, Helka, olemme todellisia pikkulottia»; Sirkka sanoi kyynelsilmin.

Helmi Toiviainen.

Parempi kuin kallis kulta ompi puhdas omatunto.

Suom. sananlasku.

Etelä-Hämeen Tyttöosastolaisten marssi

Mehän oomme pikkulotat,
rakkaan Hämeen tytöt omat.
Yhteisvoimin koettakaamme
kasvaa onneks' isänmaamme.
Äidin, isän iloksi,
naapurinkin ratoksi
olkoon toimintamme.
Kunniaksi Jumalan
tulkoon työmme ainiaan
Hänen siunaamanaan.

Lapsiahan oomme vasta,
voimammekin heikot vielä.
Tahto, kun on aina hyvä,
pysyy menestyksen tiellä.
Ahkerat jos olemme,
parempaan jos pyrimme,
siunauksen saamme.
Vartummehan varmasti
maalle tälle turvaksi
suloks' Suomen kansan.

Hagar Sarasto.

Miksi olen Pikkulotta?

Minä olen pikkulotta siksi, että haluan palvella isänmaatani, Suomea. Vaikka työni tulokset eivät ole suuret, haluan aloittaa pienestä ja jatkaa siksi, kun kuolo minut saavuttaa. Haluan uhrautua maani hyväksi, ja uhrautuvaisuutta lottakokouksissa opetetaan. Minulla on suuri syy koettaa palvella isänmaatani, sillä se antaa minulle kodin ja turvapaikan maan päällä.

Jospa kaikki Suomen tytöt liittyisivät lotiksi ja pojat suojeluskuntalaisiksi. Silloin valtaisi isänmaanrakkaus Suomen nuorison ja isänmaallisuuden henki joka kodin.

Koska isänmaa meille on rakas, niin emmekö tahtoisi juurruttaa isänmaanrakkautta Suomen asukkaitten sydämiin.

Liisa P:mi, 10 v.

Pikkulotan puhe vanhemmille

Rakkaat isät ja äidit. — Voi jos tietäisitte miten hauskaa meistä pikkulotista on saada teidät joskus joukkoomme. Silloin vasta juhlamme oikein tuntuu juhlalta. On niin juhlallista esittäytyä teille tällaisessa suuressa lottajoukossa. — Älkää kuitenkaan luulko, että me tätä ulkonaista esiintymistä varten olisimme liittyneet tyttöosastoon. Moni teistä on ehkä ajatellut, että olemme niin lapsia, ettemme ymmärtäisi tämän askeleen merkitystä. Moni on voinut ajatella, että meille riittää se isänmaallinen kasvatus, minkä koti ja koulu yhdessä meille antavat. Tarvitaanko vielä pikkulottia? Se on totta, paljon olemme teiltä isät ja äidit tässä suhteessa saaneet. Yhtä onnellisessa asemassa eivät kuitenkaan ole kaikki Suomen lapset. Meillä on vielä koteja, joissa ei rakasteta isänmaata, eikä kunnioiteta siniristilippua. Eikö silloin ole siunattu asia, että meillä on vapaa-aikojamme varten olemassa sellaisia yhdistyksiä, joissa kokoonnumme isänmaan asian ympärille ja missä lupaamme uskollisuutta siniristilipulle. Siellähän voimme tukea toinen toistamme tässä jalossa kilvoittelussa, ja antaa kukin kohdaltamme lottasisarellemme parasta mitä meillä on antaa. Näin hyödytämme yhteenliittymällä toinen toistamme ja siten myös isänmaatamme. Kuta enemmän tyttöjä saamme mukaan sitä laajemmalle myös leviää isänmaallinen mieli ja maanpuolustustahto. Sillä me pikkulotatkin olemme vapaaehtoista maanpuolustusväkeä. Tässä ominaisuudessa voimme mekin omalla vaatimattomalla osallamme tehdä jotain tämän tärkeän asian hyväksi. Ja me löydämme tästä työstä pienen tyydytyksen tunteen siitä, että saamme olla tekemässä jotain aivan suoranaisesti isänmaan hyväksi. Täällä kirkastuu meille innostuneitten lottatätien johdolla kolme käsitettä: uskonto, koti ja isänmaa ehtymättömästi voimia antavaksi lähteeksi.

V. K.

Ajatelmia

1. Monella meistä on merkillinen tapa tuskailla ja väittää, että kaikki ovat meitä vastaan. Ja samalla me uskomme, että kaikilla muilla ovat olot niin paljon paremmat kuin meillä. Tämä ei ole totta; sillä jokaisella on elämässään oma ristinsä. Meidän onnistumisemme ja elämämme riippuu meistä itsestämme. Menestymisen salaisuus on kätketty meihin itseemme. Elämisentaito onkin siinä, miten me tämän salaisuuden itsestämme löydämme.

2. Sankariutta on myöskin itsensähillitseminen pikkuseikkojen ärsyttäessä meitä. Ja tuskin on suurempaa sankariutta kuin kyetä iloitsemaan lähimmäisen myötäkäymisestä.

E. Kaarela.

YSTÄVÄNNE HYVÄ HENGETÄR KERTOO

»Pienet ystävyyden sanat
kaunistavat kieltä,
luovat kotiin viihdytystä
kohottavat mieltä.»

Olen Hyvä Hengetär. Lotta-täti tapasi minut ollessani vieraisilla erään pikkulotan kotona. Hän kertoi minulle uudesta Pikkulotta-lehdestä ja pyysi minua lehden avustajaksi. Hän toivoi, että minä kertoisin teille, pikkulotat seikkailuistani ja matkoistani niissä tuhansissa kodeissa, joissa olen ollut, mutta myöskin siitä, mitä olen nähnyt niissä, mihin en ole päässyt sisälle. Minä lupasin tietysti. Tiedättekö miksi? Siksi, että pikkulotat ovat niin usein kutsuneet minua luokseen koteihinsa. Niin monen luona olen viettänyt pitemmän ajan ja monien luona olen aina. Pikkulotat pitävät minusta. He ovat yhdessä päättäneet tuottaa iloa minulle. Voin tässä tunnustaa, että minäkin pidän sydämestäni pikkulotista, ja minä toivon heistä paljon.

Ensiksi esittelen itseni. Nimeni jo kuulittekin. Kukaan ei ole nähnyt minua, mutta sitä useammat ovat aavistaneet ja tunteneet, että minä olen läsnä. Ja vielä useammat ovat toivoneet, että olisin heidän kodissaan. Kuulostaa ihmeelliseltä, mutta voin olla monessa paikassa yhtaikaa. Näen ihmeellisillä silmilläni kaikkiin koteihin ja vieläpä sydämiinkin. En voisi itsestäni tätä kaikkea, mutta olen Taivaasta saanut itselleni tällaisia lahjoja ja tällaista voimaa. Siellä, missä minä olen, siellä on onnea ja viihtyisyyttä ja sopua. Ja tiedättekö, että minulla on paljon apulaisia. Minulla on erikoisen paljon äitejä ja isiä, mutta myöskin vanhuksia ja lapsia, jotka koettavat auttaa minua työssäni. Silloin kun tyttöosastot perustettiin, silloin kutsuttiin minut kunniajäseneksi. Sentähden tahdonkin auttaa pikkulottia kaikessa hyvässä. Niin monet tytöt eivät ole vielä tienneet mitään minusta, eivätkä ole sentähden osanneet kutsua minua luokseen. Nyt kun opitte minut tuntemaan, tahdomme aina olla yhdessä ja ystäviä.

Minun piti kertoa teille, mitä olen matkoillani nähnyt. Kerron ensiksi siitä herttaisesta pikkulotasta, jonka luona äsken olin. Hän oli kirjoittanut päiväkirjaansa tuon pienen säkeistön, jonka näette tämän kertomuksen alussa. Lukekaapas se nyt uudelleen! Se nyt ei ollut vielä mitään kummaa, mutta hän koetti myöskin noudattaa sitä, mitä siinä sanottiin. Otinkin hänet apulaisekseni. Nimittäkäämme häntä tästälähin vaikkapa Päivänsäteeksi. Arvaatte kai, millä tavalla hän toi kotiin onnea ja viihdytystä? Hän toi sitä *ystävällisillä sanoilla*. Ystävällisistä sanoista tuli koko hänen puheensa kauniiksi. Mutta vielä ihmeellisempää oli, että hänen kasvonsakin tulivat kauniiksi. Ja minä ymmärrän nyt mistä se johtui. Oletteko koettaneet sanoa kauniita ja herttaisia sanoja vihaisena, tyly ilme suupielessä ja synkkä ilme kasvoissa tai rumia ja tylyjä sanoja herttaisesti ja ystävällisesti? Molemmat tapaukset tuntuvat luonnottomilta. Sentähden tuleekin kauniista sanoista kasvoihin kauniita ilmeitä ja rumista ja epämiellyttävistä sanoista rumia ja synkkiä ilmeitä. Päivänsäteellä oli kauniit ilmeet ja herttaiset kasvot. Hän sanoi kaikille ystävällisiä sanoja. Se, joka häntä katseli, ei voinut olla tylyn eikä synkän näköinen. Siten hän loikin kotiin viihdytystä ja onnea, ja minut oli joka päivä kutsuttu sinne. Oli eräs sana ja eräs lause, joita Päivänsäde usein käytti. Ne olivat »kiitos» ja »ole hyvä». Kun hän sanoi kiitos, niin oli kuin olisi aurinkoa tullut sisään. Tuolla pienellä sanalla näytti olevan taikavoimaa. Ruokapöydässä erikoisesti huomasin sen taikavoiman. »Oletko isä niin hyvä» j. n. e.», »Oletko äiti niin hyvä» j. n. e., »Oletko pikku sisko hyvä ja autat» j. n. e. Niissäkin sanoissa oli hyvyyden taikavoimaa. Mutta sitten vielä huomasin jotakin, joka ilahdutti minua. Kun oli noustu pöydästä ja kiitetty, juoksi pieni Päivänsäteemme keittiöön ja sanoi: »Kiitos Liisa, olit tänään taas laittanut niin hyvän päivällisen.» On erikoisen ilahduttavaa, että keksii kaikille ystävällisiä sanoja ja jotain, mikä todella on totta. Sillä ei tosiaankaan saa koskaan sanoa sellaista, mitä ei ajattele. Olen nähnyt tällaisia pikku tyttöjä muitakin, mutta tahdoin kertoa teille juuri Päivänsäteestä, koska hän on pikkulotta ja Lottatäti sanoi minulle, että hän toivoisi, että kaikista pikkulotista tulisi minun apulaisiani. Silloin olisi vanhemmilla iloa tyttäristään ja silloin olisi meillä monta, monta onnellista kotia.

Ensi kerralla kerron teille mitä voi nähdä leirillä. Teille ystävällisyyden kultaista lahjaa toivoo *Ystävänne Hyvä Hengetär.*

Rajalan torpassa

Taas teki kevät tuloaan. Auringon säteet olivat sulattaneet huomattavasti nietoksia. Lepän narkot nuokkuivat painavina ja pajujen kissat hohtivat hopealle kevätauringon paisteessa. Lapsiparvi kiiruhti tietä pitkin iloisesti jutellen. He palasivat koulusta. Sen huomasi heti, koska kaikilla oli reput selässä. Jotain tärkeää oli lapsilla juteltavana. Siksi he kulkivat suuressa ryhmässä, pysähtyivät aina välillä eikä kukaan poistunut joukosta vaikka olisi luullut, että nuoskainen lumi olisi houkutellut lapsia lumisille. Koulutyön päätyttyä riensivät lapset aina iloisina koteihinsa.

Mutta toisten jälessä kulki yksin pieni tyttö. Hän ei näyttänyt iloiselta. Hänen lapsenkasvonsa olivat totiset. Joskus pysähtyi hän tiellä aivan kuin ei olisi jaksanut eteenpäin mennä ja salattu huokaus pyrki kohoamaan hänen rinnastaan. Vihdoin loppui metsäinen tie. Sen takaa avautui eteen viljeltyjä peltoja, suurempia ja pienempiä taloryhmiä. Mäenrinne oli oikealla ja tieltä johti mäelle pieni polku. Se johti punaiseksi maalattuun torppaan, jonka nimi oli Rajala.

Rajalan kaksitoista vuotias Kerttu huomasi metsän reunaan saavuttuaan, että polun päässä seisoi Mäkelän talon Aili, joka oli aina ollut hänen leikkitoverinsa ja yhteisten koulumatkojen hauska seuralainen. Toisten tyttöjen kanssa jutellessaan ei Aili ollutkaan huomannut, että Kerttu puuttui joukosta. Vasta kylän laitaan saavuttuaan hän sen huomasi ja jäi odottamaan leikkitoveriansa. Kertun totiset kasvot muuttuivat iloisemmiksi ja hän kiiruhti askeleitaan. Yhdessä he sitten astuivat rinnettä ylös. Ailin kotiin kulki oikopolku Rajalan pihan läpi. Aili oli luonteeltaan iloinen ja vilkas, mutta hyvin hän viihtyi hiljaisen ja umpimielisen ystävänsä parissa.

»Eikö sinustakin ole hauskaa, kun opettaja lupasi perustaa tyttöosaston kyläämme. Keväällä loppuu koulu. Tämähän on viimeinen kouluvuotemme, mutta tyttöosastossa käymme yhdessä, kuten kouluakin olemme kulkeneet», näin puheli Aili iloisena heidän kulkiessaan. Kerttu ei heti vastannut, mutta hänen huuliltaan tuli vihdoin hiljaisena kuiskauksena: »Pelkään, että isä ei päästä.» Apeaksi muuttui nyt Ailinkin mieli. Vaieten he kulkivat loppumatkan ja kun Aili yksin jatkoi matkaansa, palautui hänen mieleensä Kertun totiset silmät ja sanat: »Ehkä isä ei päästä.» Nuo sanat saivat hänet vaistoamaan asioita, joita oli kuullut aikaihmisten puhuvan, mutta hän ei ollut ymmärtänyt niiden merkitystä.

Rajalan torpassa oli Kaisa emäntä odottanut jo puoli tuntia tyttöstään koulusta kotiin palaavaksi. Eihän Kerttu tavallisesti koulumatkalla viivytellyt, sillä hän tiesi äidin odottavan. Uunissa oli perunavoita ja pöydällä marjapuuroa. Tuon tuostakin katsoi äiti akkunasta eikö tyttöjä jo näy. Torpan isäntäkin oli kotona. Hän valmisti parhaillaan saavia Mäkelän emännälle, sillä hän oli kylän taitavin saavintekijä. Siisti ja viihtyisä oli Kertun pieni koti ja mielellään hän aina kotiinsa kiiruhtikin, kun tuli koulusta tai äidin asialta kylästä. Isä rakasti suuresti ainoaa lastansa. Hänkin oli jo ennättänyt kaivata Kerttua, kun tämän kotiintulo hieman poikkesi tavallisuudesta. Vihdoin näki odottava äiti tyttöset kotipolulla. »Onpa hyvä, kun tulevat. Pelkäsin ihan, että ovat jääneet laiskalle», puhui äiti isälle ruokaa pöytään pannessaan. Porstuassa jo Kerttu tömisteli lunta pois jaloistaan. Mirri hyppäsi uunilta lattialle ja ojenteli itseään. Taisi sekin odottaa selkänsä silittäjää kotiin. Kamarin ovikin avautui. Vanha vaari sieltä tuli päivällisunet otettuaan vanhan tavan mukaan. »No, nytkö se koululainen sieltä taas tulee», puheli vaari kotiin palanneelle pojan tyttärelleen asettuen istumaan pöydän päähän. Rajalan pirtissä oli perhe koolla ja kotoinen iltapäivä kului, kuten niin moni iltapäivä ennenkin tavallisissa askareissa. Riita ja tora olivat tässä matalassa majassa tuntemattomia vieraita, mutta sen majan pikkutyttösen sydämessä risteili kummallisia ajatuksia. Oli kysymys, jonka hän olisi tahtonut tehdä, mutta ei uskaltanut, sillä hän pelkäsi kuulevansa kiellon ja pieni sydän sykki niin levottomana hänen istuessaan käsi poskella ikkunasta ulos katsellen. Mutta mitä hän näkikään. Polkua myöten tuli Mäkelän emäntä ja Aili. Äitikin huomasi tulijat. Hän katsoi, olivatko paikat kunnossa pirtissä ja kurkisti vielä kamarin ovestakin, meni sinne vaarin vuodepeitettä oikomaan ja niin oli kaikki kunnossa, kun varakkaan Mäkelän kunnioitettu emäntä tyttärensä kanssa tuli Rajalaan vierailulle. Mökin emäntä tahtoi viedä vieraansa kamarin puolelle, mutta emäntä sanoi paremmin viihtyvänsä pirtissä, missä toisetkin olivat ja niin kävikin, kuten vieras oli halunnut. Kahvipannu pantiin tulelle ja kerrottiin kuulumiset. Vaarikin myhähteli itsekseen toisten puhelua seuratessaan. Itse hän harvoin otti osaa keskusteluun. »Mitä te, naapuri, oikein ajattelette siitä tyttöosaston perustamisesta, josta opettaja tänään koulussa lapsille puhui», kysyi vieras mökin isännän puoleen kääntyen. »En minä ole koko asiasta mitään kuullut. Ei meidän koululainen ole kertonut, mutta se onkin lapseksi kovin vähäpuheinen tuo meidän tyttö.» »Minä innostuin heti asiaan, kun Aili siitä minulle kertoi. Onhan oikein, että lapset ohjataan harrastamaan kaikkea hyvää. Tyttöosaston työohjelmaan kuuluu leikki ja

urheilu. Siinähän tytöt saavat sitä, mitä heidän nuori, kehittyvä ruumiinsa tarvitsee. Heidän vilkas luonteensa vaatii liikuntoa. Retkeilyt luonnossa avaavat heidän silmänsä näkemään Jumalan kunnian kaikkialla.» »Sehän on kaikki totta, mitä sanotte. Siihenhän sinäkin varmaan tahtoisit kuulua», tiedusteli isä Kertulta. »Mutta miksi et meille siitä mitään puhunut?» Kertun sydän takoi rajusti. Miksi hänen oli niin vaikea olla. Pirtissä oli aivan hiljaista. Aili katsoi äitiinsä, joka istui keinutuolissa miettivän näköisenä hiljaa keinutellen ruumistaan. Vihdoin sanoi Kerttu hyvin hiljaa, mutta niin, että kaikki sen kuulivat: »Isä, sallitko todella minun liittyä pikkulottiin?» Äiti hätkähti, vaarikin tuli tarkkaavaiseksi. Hän ymmärsi, miksi naapuri oli tullut. Mutta Rajala, hän tuli sanattomaksi. Veri nousi päähän ja hänen suustaan tulivat käheästi sanat: »Minun tyttäreni Lottiin — ei —.» Vieras nousi silloin ylös. Hänen vartalonsa suoristautui ja hän keskeytti torpparin lauseen: »Jätä sanomatta, mitä aioit. Eikö eletty elämä ole sinulle opettanut, että olisi onnellista, jos ei kansamme jakautuisi eri ryhmiin, vaan tuntisivat yhteenkuuluvaisuutta. Anna tyttäresi liittyä tyttöosastoon. Antakaamme lastemme kasvattaa umpeen se kuilu, joka on eroittanut meidät. Tuntuisi ihanalta, jos jokaiselle Suomen lapselle selviäisi tietoisuus yhteisestä isänmaasta.» — »Ja minun lapseni saisi aina kuulla mikä hänen isänsä on ollut. Eikö minulla ole oikeus varjella lastani sellaisilta puheilta», puhui Rajala.

»Näytä, poikani, että olet mies. Me erehdymme kaikki. Niin teit sinäkin nuoruutesi kiihkossa. Näethän, että ihmiset ovat sen unohtaneet. Miksi vedät vanhoja katkeria kokemuksia uudelleen esille. Älä anna katkeruuden myrkyttää pikku Kertun sydäntä. Salli hänen liittyä toisten ikäistensä tyttöjen kanssa pikkulottiin, sillä teolla parhaiten sovitat omankin rikkomuksesi isänmaatasi vastaan. Minun on helppo jättää maallinen vaellukseni, kun tiedän, että jälkeläiseni vaeltavat kunnian teillä.» Näin puhui vanha vaari pojalleen. Hän istui pitkän jykevän pöydän takana, missä hän tavallisesti luki tuttua paksua kirjaa. Hän silitti nytkin sen kellastuneita lehtiä kuin kirjaa hyväillen ja sanoi: »Tähän on kätketty se voima, joka antoi minulle tukea silloin, kun sinä tuotit minulle häpeää, mutta sielussani on aina elänyt toivo, että kaikki muuttuu hyväksi jälleen.» Kun vaari puhui, tunsi Kerttu saavansa uutta rohkeutta. Hän meni isänsä luo. Kun hän sitten katsoi isäänsä, tuli hänen huuliltaan toivorikkaana kysymys: »Isä, ethän kiellä.» — »En, toivon, että sinusta tulisi hyvä ja hyödyllinen ihminen, parempi kuin isäsi on ollut.»

»Parempaa isää kuin minulla ei ole kenelläkään», sanoi Kerttu kiitollisena.

Mäkelän emännän täytyi lähteä jo kotiin, sillä ilta oli tullut aivan huomaamatta. Kerttu saattoi ystävänsä pihaveräjälle asti, iloisena ja kevein askelin hän juoksi sisään läksyjään lukemaan. Illalla luki äiti vaarille Raamatusta iltalukua. Hänen silmissään oli tänä iltana tavallista kirkkaampi loiste. Isäkin kuunteli äidin lukua suuri Kerttu-tyttö polvellaan. Tuntui siltä kuin olisi vietetty suurta juhlaa.

A. U. K.

Työt isänmaalle!

Kun pieninä lapsina teemme työtä,
silloin onni on aina myötä.
Muistamme aina ahkerat olla
työn ja toimen vainiolla.

Kun kasvaa vain saamme me suuremmaksi,
varttuu voimamme vahvemmaksi,
silloin me yhdessä käymme työhön,
tuoden näin valoa yöhön.

Kun työmme me uhraamme isänmaalle,
niin silloin siunauksen saamme.
Jumala antaa aina voimia
isänmaan hyväksi toimia.

Kirjoitti *Liisa Hälvä.*

Nukkelassa

Nukkelassa päivän pitkään
kiirettä on monta.
Nukkeäidillä ei ole
aikaa toimetonta.

Pitää pestä, ruokaa laittaa,
syöttää nukkelapset.
Pukea ja kammatakin
pienet kultahapset.

Sitten jälleen odottaapi
kiire kotosalla.
Täytyy käydä ostoksilla
ison pöydän alla.

Ura.

Olette kai kuulleet, että vanhaan aikaan, kun postinkuljettaja ratsain tai vaunuineen tuli kylään, niin hän puhalsi postitorveen, jotta kaikki varmasti kuulisivat, että posti on saapunut. Ja sen mukana tuli tuulahdus jostain salaperäisestä, ihmeellisestä, kaukaisesta ja runollisesta. Se olikin merkkitapaus siihen aikaan, kun posti kulki harvoin. Eikä ihme. Keräännytäänhän nytkin vielä asemille junaa ihmettelemään. Siinä samassa tosin voidaan keskustella päivän tapahtumista ja tavata tuttuja. Nyt mekin täällä Helsingissä puhallamme posket pullollaan postitorveen, jotta ääni kuuluu joka Suomen kolkkaan. Hei, pikkulotat Petsamossa asti! Kuuluuko? Te kaikki rakkaat idässä ja lännessä, pohjoisessa ja etelässä ja kaikilla väli-ilmansuunnilla. Kummia kuuluu! Kuuletteko? Nyt on meillä merkkitapaus. Maailman ensimmäinen kaikkien pikkulottien oma lehti saapuu nyt jokaisen pikkulotan luo. Eikö teistä tunnu mukavalta ajatella, että melkein samalla hetkellä 20,000 pikkulottaa saa omakseen samanlaisen lehden. Eikö tunnu siltä kun tulisitte tutummiksi keskenänne ja ojentaisitte toisillenne kätenne. Ja niistä käsistä muodostuu ikäänkuin verkko ympäri Suomea ja yhdysside kaikkien pikkulottien välille. Mitä se merkitsee? Se vahvistaa työtämme. Me emme tunne olevamme yksin. Lehti kertoo meille mitä muut puuhaavat kukin omalla tahollaan. Se kertoo kaikesta siitä, mikä meitä yhdistää, kaikista niistä kalliista ja rakkaista ja vakavista asioista, jonka vuoksi olemme yhteen liittyneet ja työtä teemme. Se pyrkii ilmoittamaan meille mihin pyrimme. Se tahtoo auttaa teitä hyvissä pyrkimyksissänne. Ja kaiken lisäksi se tahtoo tuoda teille iloa. Sen nimikin »Pikkulotta» osoittaa, että se tahtoo olla yksi teistä, teidän ystävänne ja suojattinne.

Kun tämä vastasyntynyt lehtilapsi nyt lähtee maailmalle, niin sitä vähän peloittaa. Se on ujo ja arka. Kyllähän teitäkin vähän ujostuttaisi mennä yhtäkkiä kaikkiin moniin tuhansiin vieraihin koteihin. Ja minuakin pelottaisi lähettää tämä uudenuutukainen maailmalle, jollen tietäisi, että te pikkulotat olette siellä vastaanottamassa ja lottatädit auttamassa. Huutakaapas tähän postitorveen kaikki yht'aikaa: tervetuloa! Heti tuntee lehtilapsi itsensä rohkeammaksi. Mutta ei sekään riitä. Kaikki pienet tarvitsevat apua ja hoitoa. Mitenkäs lehtilasta hoidetaan? Sitä hoidetaan tilauksilla ja ruokitaan kirjoituksilla. Kumpaakin voivat pikkulotat tehdä. Keksikääpä nyt aluksi mistä saisitte kokoon 5 mk, jotta saisitte lehden täksi vuodeksi. Itse ansaitsemista markoista lehti enimmän pitää. Ja sitten kirjoituksista! Kirjoittakaa hyvistä, kauniista, iloisista ja hyödyllisistä asioista. Kertokaa työilloista, juhlista, retkistä, suunnitelmista, koulusta, kodin töistä, kotieläimistä, puutarhastanne, huolistanne ja toivomuksistanne. Keksikää kilpatehtäviä, kuvaarvoituksia, ristikkoja y. m., y. m. Luonto ympärillänne voi kertoa teille ihmeellisiä asioita, jos vaan opimme kuuntelemaan sitä ja ymmärtämään sen kieltä. Sepittäkää satuja ja runoja. Kaikkea voitte uskoa hyvälle ystävällenne »Pikkulotalle». Jos mieleenne tulee joku kaunis ajatus tai aihe, niin pankaa se kiireesti paperille, ettei se unohdu. Siitä voi sitten joskus rauhallisena iltahetkenä tai vaikkapa luonnonhelmassa vapaa-aikana kehittää kertomuksen. Teillä, isot tytöt on varmaan paljon sydämellänne, jota olette vain päiväkirjallenne uskoneet. Siellä on varmasti sellaista, jota muutkin ovat ajatelleet ja miettineet ja mikä sopisi »Pikkulotankin» tietoon. Antakaa kaikki kirjoituksenne ensin omalle lottatädillenne. Hän lähettää ne sitten lehdelle. Tässä näette Leenan piirtämän postilaatikon. Siihen kyllä mahtuu. Kaikesta yhteisestä avustanne ystävämme Pikkulotta varttuu ja kasvaa ja voi sitten antaa teille paljon enemmän iloa ja kaikkea sitä, mitä me yhdessä siltä toivomme. Minä tiedän, että te tahdotte auttaa, mutta pankaa myöskin toimeksi.

Jokaisessa numerossa tulee olemaan muutamia kysymyksiä. Vastatkaa niihin ja antakaa lottatädillenne vastaukset. Hän lähettää nekin tänne Helsinkiin ja vastauksia julkaistaan niin paljon, kun lehdessä tilaa riittää. Jos haluatte käyttää salanimeä tai nimimerkkiä, niin mainitkaa se kirjoituksissanne, mutta kirjoittakaa myöskin oma oikea nimenne, ikänne ja osoitteenne kirjoituksen loppuun. Keksikää söpöjä ja kauniita salanimiä. Ensi numero on leirinumero.

Ja vielä lopuksi kiitos kaikille lottatädeille ja pikkulotille, jotka ovat auttaneet tätä ensimmäistä numeroa. Monta kirjoitusta on vielä odottamassa vuoroaan. Pikku »Matti», 10-vuotiaskin laati teille, pikkulotat, ristisanatehtävän. Kiitos Matti.

Ja aivan viimeiseksi: kaikille, kaikille lämpimät terveiset!

Marketta.

Kysymyksiä:

1. Mitä olet oppinut pikkulottana ollessasi?

2. Mikä tapaus on parhaiten jäänyt mieleesi pikkulotta-ajalta?

Vastatkaa pikkulotat näihin kysymyksiin. Voitte vastata vain toiseenkin niistä. Antakaa vastaukset sitten omalle johtajatädillenne, joka lähettää ne tänne Helsinkiin ennen toukokuun 20 päivää os. Pikkulotta-lehti, Laivanvarustajankatu 6.

Nuoriso, kun itses ohjaat, myöskin ohjaat Suomeas.

J. H. Erkko.

Piirtänyt Kaija Asunta.
Kirjoittanut: Elsa Kaarela.

PIKKULOTTAIN LIISAN JA MARJAN SEIKKAILUT.

Pikkulotat Liisa ja Maija päättivät lähteä suunnistamaan, niinkuin kaikki isotkin lotat tekevät.

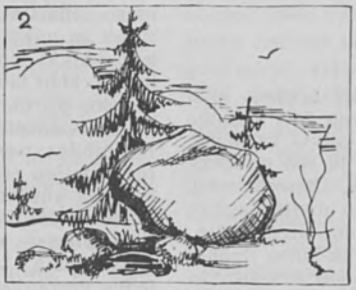

Matkan piti suuntautua pohjoiseen. Päämäärän tunnusmerkkinä olivat: kuusimetsä, suuri kivi ja lähde sen juurella.

Reippaina lähtivät tytöt matkaan. Mieli oli keveä ja taival taittui nopeasti. Mutta päämäärääpä ei alkanut kuulua.

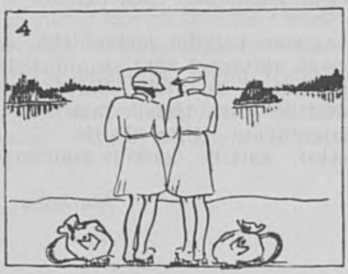

Sen sijaan tulivat tytöt järven rannalle. Tutkittuaan karttaa huomasivat he kauhuksensa, että olivat kulkeneet kokonaan päinvastaiseen suuntaan: etelään.

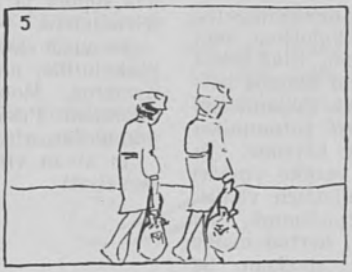

Ei auttanut muu kuin noloina ja väsyneinä palata kotiin.

Siellä saivat he äidiltä hyvän neuvon: »Jokaisen pikkulotan täytyy tarkasti tuntea kaikki ilmansuunnat.»

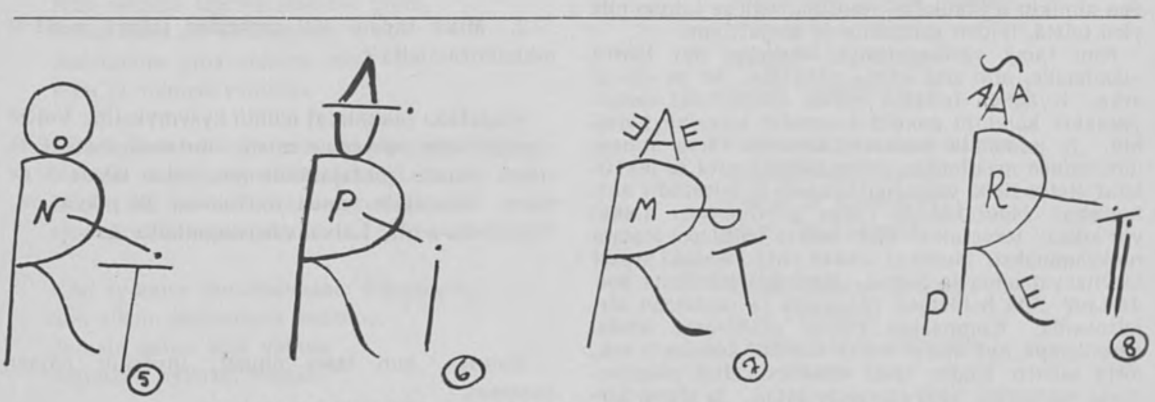

MISTÄ KAUPUNGEISTA NÄMÄ HENKILÖT OVAT KOTOISIN?

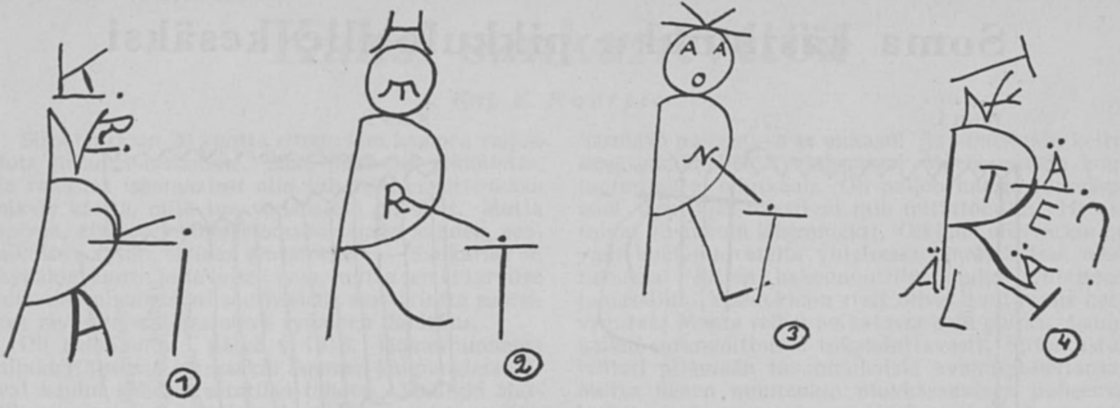

MIKÄ ON NÄIDEN HENKILÖIDEN AMMATTI?

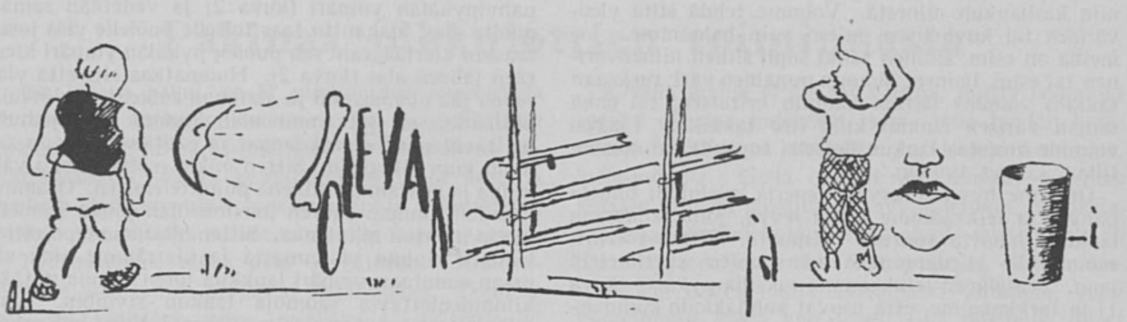

KUVA-ARVOITUS.

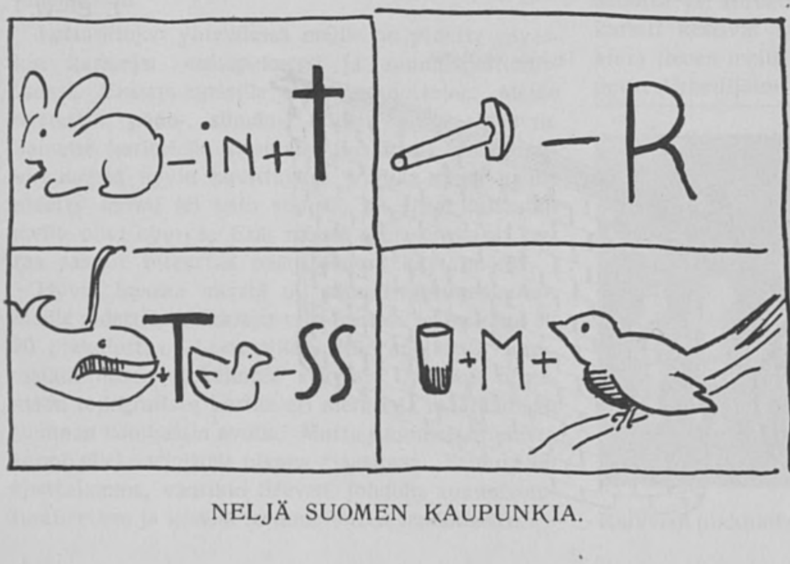

Kuville annetaan sopivat nimet ja näistä nimistä vähennetään tai niihin lisätään ne kirjaimet, jotka tehtävään on merkitty. Kunkin ruudun jäljelle jääneet kirjaimet järjestetään siten, että saadaan jonkin Suomen kaupungin nimi.

NELJÄ SUOMEN KAUPUNKIA.

Soma käsilaukku pikkulotille kesäksi

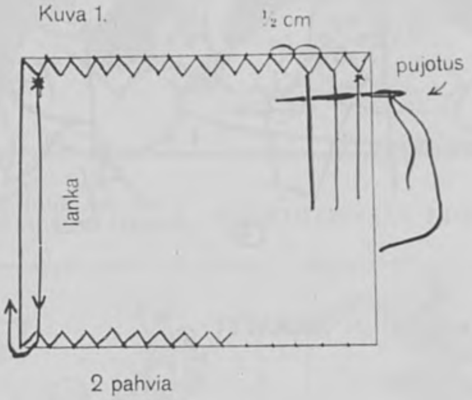

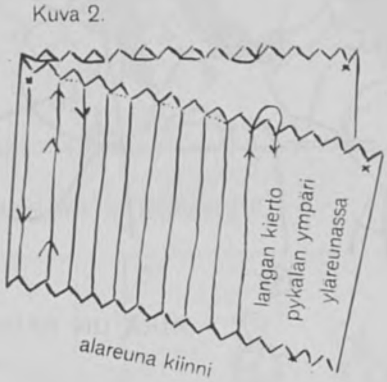

Nyt pikkulotat laitamme kevääksi ja kesäksi kauniin käsilaukun niinestä. Voimme tehdä siitä yksivärisen tai kuviollisen, miten vain haluamme. Jos meillä on esim. sininen takki sopii siihen niinenvärinen tai esim. iloinen, lämmin punainen väri; ruskeaan takkiin voimme laittaa kauniin keltaisen, tai ehkä saman värisen laukun kuin itse takkikin. Lisäksi voimme koristaa laukun iloisella tupsulla tai maskotilla. Ja nyt työhön.

Otamme hyvin tukevaa paperia mieluiten ohutta pahvia ja leikkaamme kaksi levyä, joille annetaan laukulle haluttu suuruus ja muoto. Sitten merkitsemme ylä- ja alareunaan noin puolen senttimetrin jaon. Senjälkeen leikkaamme saksilla pykälät (kuva 1) ja tarkkaamme, että osuvat kohdakkain kummassakin päässä ja molemmissa pahvinpalasissa. Jos sakset ovat terävät ja sormet kestävät voi molemmat pahvit leikata yhtaikaa.

Pahvit pannaan vastakkain. Sitten otamme paksua rihmaa (esim. kalastajalankaa) ja kiinnitämme pään kuvassa 1 merkittyyn kohtaan, ja sitten vedämme langan nuolen osoittamaan suuntaan alapykälään asti ja jatkamme langan viemistä toisella puolella ylös kunnes se tulee pisteen kohdalle toiselle puolelle. Lanka kiertää aina yläreunassa vain yhden pahvipykälän ympäri (kuva 2) ja vedetään samaa puolta alas, alakautta taas toiselle puolelle ylös jossa taaskin kiertää vain sen puolen pykälän ympäri kiertäen jälleen alas (kuva 2). Huomatkaa siis että yläreuna jää avonaiseksi ja alareuna sulkeutuu niinkuin käsilaukussa. Jatkamme näin kunnes koko pahvin peittävät pystysuorat langat ja päätämme lopun samoin kuin alkupään. Sitten onkin meillä runko valmiina ja aloitamme niinellä pujoittelemisen. Otamme mahdollisimman suuren parsinneulan jonka silmään hyvin mahtuu niinilanka. Sitten aloitamme pujoittelemisen laukun yläreunasta ja kierrämme aina samaan suuntaan ympäri laukkua joten ei tule mitään kiinnineulottavia saumoja laukun sivuihin, vaan muodostuu heti umpinainen pussi. Näin jatkamme alas asti joten laukku onkin kohta valmis. Pujotus suoritetaan mahdollisimman tiheään. Sitten seuraa pahvien irroittaminen. Ne revitään varovaisesti palasina pois sisältä. Laukun tietenkin vuoraamme kankaalla, ja viimeksi neulomme yläreunaan vetoketjun.

Niin on meillä kädenkäänteessä valmistettu laukku käyttökunnossa.

I. E—vi.

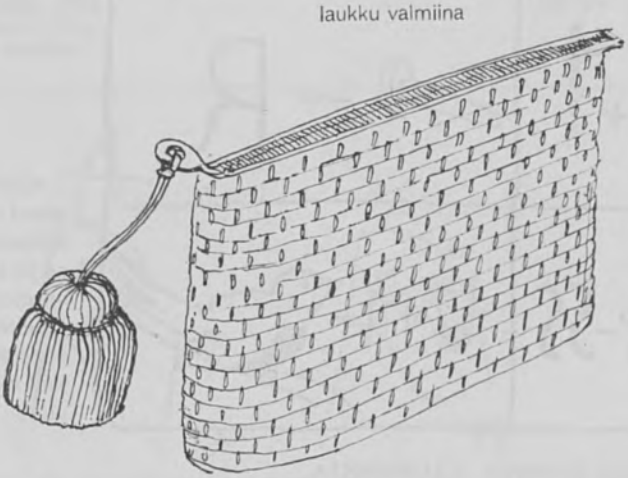

(Pikkulotan jatkokertomus.)

Kaksi sankarityttöä

Kirj. *E. Kaarela.*

Siitä on tasan 20 vuotta sitten, kun kaamea veljessota riehui maassamme. Sinä, joka olet pikkulotta, ja rakastat isänmaatasi niin tulisesti, et sittenkään oikein käsitä, mitä tuo vapaussota on ollut. Mutta toivon, että opit ymmärtämään tämän kahden, senaikuisen, tytön, tarinaa seuratessasi. — Sankarius on kylläkin suurta ja tavoiteltavaa, mutta sen ei tarvitse olla aina ulkonaisesti suurieleistä; sankariutta suorittaa myöskin »salassa oleva sydämen ihminen».

Oli helmikuun 1 päivä v. 1918. Hämeenlinnassa niinkuin useassa muussakin Suomen kaupungissa olivat koulut suljetut sotatilan tähden. Tuulikki Mattila, suomalaisen yhteiskoulun VI:n luokan oppilas, muisteli surren kevätlukukauden alkajaispäivää. Koko syyslukukausi oli ollut perin levotonta. Pekkaveli, vastaavalla luokalla lyseossa, oli niin salaperäinen ja ainaisesti illalla poissa. Entä joulu! Miten harmaan painostava se olikaan! Ja vihdoinkin koitti kevätlukukauden avajaispäivä! Mutta mitään kouluntuntua ei ollutkaan. Oli paljon muuta tärkeämpää! Opettajat näyttivät niin mitättömiltä. He astuivat aivankuin lähemmäksi. Oli kuin olisivatkin he vain kohtalotovereita yhteisessä jännittävässä odotuksessa. Sitten kokoonnuttiin koulun yhteiseen juhlasaliin. Yläluokkain rivit olivat tuntuvasti harvenneet. Monta reilua poikatoveria oli poissa. Laulu kaikui surunvoittoisen tukahduttavasti. Sitten astui rehtori pitämään tavanmukaista avajaispuhettansa. Mutta hänen muutenkin niukkasanainen puheensa kutistui vain seuraavaan: »Koulu suljetaan epämääräisiksi ajoiksi.» Äänettöminä marssivat luokat pois, ja yhtä hiljaisesti tyhjentyi, ennen niin iloja kajahteleva, koulutalo.

(Jatk.)

Pakinaa pikkulottien toiminnasta

On jälleen tullut kevät viheriöivine puineen ja herttaisine auringonpaisteineen ja me, Terijoen pikkulotat, olemme järjestäneet tavanmukaisen kevätjuhlamme. Mutta kevätjuhla on myös samalla meidän työkautemme lopettajaisjuhla. Sentähden luokaamme silmäys kuluneen vuoden toimintaamme.

Työkautemme alkaa aina syyskuussa. Kokoonnumme joka toinen perjantai Rajalinnaan. Teemme erilaisia käsitöitä, esim. nenäliinoja, patalappuja, pölyriepuja, kahvipannunmyssyjä. Pienimmät joukostamme ovat myös leikelleet isoille lotille matonkuteita. Joka lotta-illassa suoritamme myös ohjelmaa, josta huolehtii ryhmä kerrallaan. Se ryhmä, joka kulloinkin on suorittanut ohjelman, on seuraavana lottailtana keittiössä huolehtimassa teen tarjoilemisesta.

Lotta-iltojen yhteydessä meille on pidetty myöskin kursseja: ensiapukurssi ja suunnistautumiskurssi. Ensiapukurssilla oli 20 osanottajaa. Meille opetettiin pään-, silmän-, reiden- y. m. sidontaa. Saimme harjoitella sitomalla toisiamme, mikä olikin meistä hyvin huvittavaa. Vaikka tämä meille pidetty kurssi oli vain suppea, on siitä kuitenkin meille ollut hyötyä. Eräs meistä esim. on kaksi kertaa saanut toteuttaa päänsidontaa käytännössä.

Hyvin hauska meistä oli suunnistautumiskurssi. Meille pidettiin kaikkiaan viisi luentoa ja mukana oli 20 pikkulottaa. Luennoilla meille opetettiin suunnistautumisen tärkeimpiä asioita: Opimme tuntemaan topografisen kartan eri merkit ja määräämään suunnan kompassin avulla. Mutta suunnistautumista ei opi, ellei harjoittele ulkona maastossa. Teimmekin opettajamme, vänrikki Seeven, johdolla suunnistautumisretken ja kesällä teemme toisen samanlaisen.

Kesällä meillä ei ole lotta-iltoja, mutta isoimmat meistä olemme auttaneet isoja lottia heidän hommissaan. Terijoen rannassa on, kuten tiedämme, lotta-kahvila. Siellä olimme auttamassa. Saimme korjata astioita pöydiltä ja myydä kahvia, leivoksia, tupakkaa, karamelleja y. m. Kahvila avattiin klo 10 aamulla ja suljettiin klo 5 iltapäivällä. Emme tietystikään olleet täällä auttamassa yhtaikaa, vaan korkeintaan kaksi kerrallaan, sillä olisimme olleet edellisessä tapauksessa pikemmin vastuksena kuin apuna. Toinen paikka, jossa olimme auttamassa, oli Terijoen Yhteislyseo. Elokuun alussa oli nimittäin mainitussa paikassa kansakoulunopettajain kurssit. Isot lotat pitivät siellä ravintolaa ja me pikkulotat olimme auttamassa. Saimme pääasiallisesti pestä astioita ja kuivata niitä. Kansakoulun opettajain kurssit kestivät kolme päivää. — Kaikkein hauskinta lienee meillä kuitenkin ollut silloin, kun »Viipurin Urheilijain» poikaosasto 15 päivänä elokuuta

Raivolan pikkulotat esittivät »Kananpoikien marssin»

tuli tänne leirille. Leiri sijaitsi Ollinpäässä. Toivolan mäellä Terijoen lotat ottivat muonittaakseen »V. U:n» pojat. Pojat heräsivät joka aamu klo 7,30 ja menivät sitten uimaan. Klo 8 täytyi aamutee olla valmis. Tämä tarjottiin, kuten ateriatkin, ulkonaolevalta pöydältä. Keskipäivällä oli aamiainen. Tämän jälkeen saimme me pikkulotat pestä astiat, joissa olikin kova työ, kun useasti oli n. 200 lautasta mahdollisimman likaisena. Kerran kävivät pojat Haukijärvellä suunnistautumassa ja kolme tyttöä pääsi keittämään heille kaakaota. — Auttamisemme lomassa kävimme tutustumassa leiriin ja sen asukkaisiin. Saimmepa kerran ampua heidän pienoiskivääreillään. Tämä leiri kesti neljä päivää.

Tällaista on ollut meidän, pikkulottien, toiminta. Paljon emme ole aikaan saaneet. Mutta onhan tämäkin ollut jonkinlaisena valmistuksena varsinaisia lottatehtäviä varten, jotka meitä kaikkia kerran odottavat. *Anja Lehtonen.*

RISTISANATEHTÄVÄ.

laat. pikkulotta Tyyne Kähäri

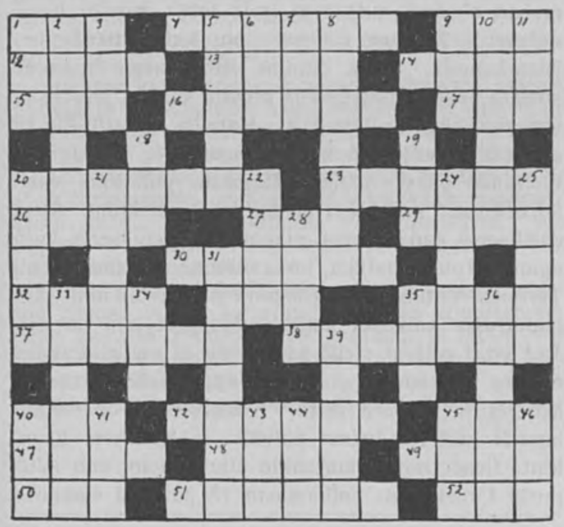

Vaakasuoraan:

1. Sukulainen. 4. Loppujen edellä. 9. Pojan nimi. 12. Hauska koululaisista. 13. On hankalaa. 14. Kauhua tuottava. 15. —torio. 16. —jalka. 17. —kaikkisesti. 20. Kenen? 23. Verbi. 26. Pyysi. 27. Piikki. 29. Leivin—. 30. On toisille. 32. Viha. 35. Taidat. 37. Kasvin alkuja. 38. Kunniakas. 40. Ei vieras. 42. Ovat vanhoja. 45. Interjektio. 47. Lempinimi. 48. Murha—. 49. Miehen nimi. 50. Kehoitus. 51. Keisari. 52. S. A. Lindström.

Pystysuoraan:

1. Elämä. 2. »Pohjanmies». 3. Ei vieras. 5. Kamelin selässä. 6. K. L. Tanner. 7. L———. 8. Ovat suuria. 9. Teki Jumala. 10. —sarvet. 11. O. A. Nenonen. 18. Hankittuaan. 19. Jokaisella. 20. Iltoja viisaammat. 21. Virka. 22. Ei niin, vaan —. 24. Satumaailma. 25. Vilja—. 28. Veden eläin. 31. Kohtaus. 33. Olentoja. 34. Pojan nimi. 35. Rasvainen. 36. —jalka. 39. Tytön nimi. 40. Vaikeaa joskus. 41. Pinta—. 43. Minä Karjalan murteella. 44. —iangervo. 45. Interjektio. 46. Sävel.

Ratkaisu ensi numerossa.

MERI

Kirj. Pikkulotta.

Oi meri suuri, aava,
sinun maininkis hiljaa soi.
Ne taruja kummia kertoo,
joit' ei ihminen nähdä voi.

Kun kultaa auringon kehrä,
sun pintaasi välkehtivää.
Oot' silti sä tuonen kehto,
joka uhriaan odottaa.

Kun ärjyy myrskysi hurjat,
ja taivas salamoi.
Niin tummassa syvyydessäs'
merenneitojen laulut soi.

Oi meri suuri, aava,
sinun maininkis' hiljaa soi.
Mutt' aamun koittaessa,
jo myrskyt pauhata voi.

Toimituksen ja konttorin osoite: Helsinki, Laivanvarustajankatu 6. Puh. 20 131. Avoinna klo 10—1.

Toimitus: Fanni Luukkonen (päätoimittaja), Saara Forsius (toimitussiht.). Lehden avustajia: Ingrid Gripenberg, Elsa Kaarela, Viola Kuistio, Anna Puranen, Hagar Sarasto, Ester Savolainen, Kerttu Stenberg, Helmi Toiviainen.

Tilausmaksu v:lta 1938 5 mk.

TILGMANNIN KIRJAPAINO. HELSINKI 1938